

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES Telefoon 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie, IV. — Uit de Schrift: De mythe, een oordeelsapparaat. — Kerkelijk leven: Praten of eerst schrijven? De zwarte lijst; Conferentie Geref. studenten; Voor hen, die als militair naar N.O.I. vertrekken; Landelijk Evangelisatiecongres; Theol. Hoogeschool. — Op en om 't kerkplein: Bogerman als straatprediker. — Zending en Evangelisatie: Hulp aan Oost-Soemba; Nogmaals het „kort verweer” van ds Toornvliet; Verslag van een reis naar Soemba, III. — Groninger Brieven. — Korte Berichten. — Perschoon: De z.g. oecumenische „synode”, VII slot. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Bezwaarden over en onder de Synodocratie.

We willen nu nagaan, wat de vroegere Wachter-redacteuren over de in het geding zijnde kwesties schreven. We doen dit, omdat, voor zoover ons bekend is, deze nog steeds voor hun rekening nemen wat indertijd uit hun pen vloeide. Omdat dit zoo is, leven de door hen destijds gepropageerde beschouwingen en ideeën immers nog steeds voort in de gebonden kerken! En dan doet zich de vraag voor, wat dit beteekent voor hen en voor de kerken aan welker „leer” en „dienst” en „tucht” ze met hun eeden verbonden zijn.

We willen eerst letten op wat ds Feenstra schreef. Hij verzorgde in „De Wachter” de, laat ik maar zeggen, „dogmatische rubriek”.

Open en klaar heeft ds Feenstra steeds gezegd hoe hij over de kwesties dacht.

In zijn verklaring van de Ned. Geloofsbelijdenis stuiten we b.v. op een uitspraak als: „Niet alle gedoopten worden zalig. Er is wel niemand, die meent, dat de Doop en de zaligheid elkaar volkomen dekken. Niet alle gedoopten worden zalig. Er zullen zeer velen verloren gaan, die het merk- en veldteken van den Heere Jezus dragen op hun voorhoofd. De Doop werkt de zaligheid niet. De kinderen der geloovigen worden gedoopt, omdat zij behooren tot het verbond der genade. Niet, omdat wij veronderstellen, dat zij wedergeboren zijn, maar omdat wij weten, dat zij bondelingen zijn. Evenals er onder degenen, die belijdenis hebben afgelegd, hypocrieten zijn, zoo hebben wij bij de gedoopten ook te onderscheiden tusschen kaf en koren. „Jacob heb Ik liefgehad en Esau heb Ik gehaat”.¹⁾

Neen, de doop mag het niet ontgelden! Ds Feenstra is het volkomen eens met Calvijn als hij schrijft: „De sacramenten bieden, zoowel den goeden als den kwaden, Gods genade aan en zij beloven niet op bedriegelijke wijze de genade van den Heiligen Geest; de geloovigen ontvangen, wat hun aangeboden is. De goddeloozen bewerken wel, dat, door het te verwerpen, dat wat aangeboden is, voor hen van geen voordeel is; maar zij kunnen niet maken, dat God niet trouw en de beteekening van het sacrament niet waarachtig zou zijn”.²⁾

Wat zal dr Smilde toornig worden als hij dit leest.

¹⁾ Onze Geloofsbelijdenis, Kampen, z.j. p. 429. ²⁾ Idem, p. 430. Ds Feenstra ontleende dit citaat aan Calvijn's verklaring van Galaten 3:27. Calvijn zegt daar dat de sacramenten altijd hun natuur (natura) en kracht (virtus) behouden, al gevoelen de goddeloozen daarvan geen effect (effectum). De beteekening (significatio) der sacramenten is altijd waarachtig (verax). De inzettingen Gods (Dei institutio) zijn altijd heilzaam (salutaria)!

Voor hen — en hij is daarin de vokaal van zijn synodale medebroeders — is het zoo ongeveer het summum van der bezwaarden ketterijen, dat ze durven leeren, dat de naar Gods ordinantiën bediende doop altijd een waarachtige doop is. „Durft men nu werkelijk volhouden, dat een ongelovige, die formeel wettig gedoopt is, maar tot zijn dood in zijn ongelofte volhardde, een waren Chr. doop onderging?”³⁾ zoo vroeg dr Smilde letterlijk en in groote verbazing. Ds Feenstra gaf op die vraag, als getrouw navolger van Calvijn in dezen, blijkens het bovenstaande, het rustige antwoord: „Inderdaad, dat houdt ik vol! En ik geloof, dat dit gedaan moet worden, omdat die waarheid zoo ongeveer het gansche fundament van de gereformeerde sacramentsbeschouwing is”.

Op dezelfde bladzijde trekt ds Feenstra ook nog van leer tegen de constructie van een in- en uitwendig verbond en het onmogelijke gedachten-experiment van het uitwendig- of het inwendig-in-het-verbond-zijn. De geloovigen en al hun kinderen zijn naar zijn overtuiging zonder meer in het verbond des HEEREN opgenomen. Deze schriftuurlijke waarheid levert naar zijn overtuiging niet de geringste moeilijkheid op, als we maar goed vasthouden, dat naast de zegen óók de vloek een essentieel moment is in Gods verbond met zijn volk. „Als wij in het verbond zijn, — zoo lezen we — dan zullen wij, óf den zegen ontvangen door het geloof aan de beloften des Heeren, óf wij zullen den vloek ontvangen, omdat wij in ongelofte de beloften Gods, die in den doop beteekend en verzegeld zijn, hebben verworpen. Daarom willen wij niet spreken van een uitwendig en een inwendig verbond”.⁴⁾

Het spreekt vanzelf, dat ds Feenstra ook de verbondsbelofte, de volle verbondsbelofte, die óók de toezegging is van den Heiligen Geest, aan alle bondelingen zonder onderscheid niet toekomen.

„Petrus zegt op den Pinksterdag: „Want u komt de belofte toe en uwen kinderen, en allen die daar verre zijn, zooveel als er de Heere onze God toe roepen zal”. Hand. 2:39. Wij moeten echter onderscheid maken tusschen een belofte en een profetie.

Een profetie wordt altijd, vervuld, letterlijk, ook al wil de persoon, of het volk, waarover die profetie gaat, er niet van weten. De beloften Gods worden gegeven aan Zijn volk. Wie deze beloften door het geloof aanvaardt, zal de vervulling ontvangen. Maar de keerzijde van de belofte is de bedreiging. Wie de beloften Gods in ongelofte verwerpt, zal gestraft worden. Er is verbondsgeen en verbondswraak. Dat is de beteekenis van de verbondssluiting. Zie Gen. 15:7—21. God gaat tusschen de stukken door. Jer. 34:18—20. Zij, die het verbond hebben overtreden, zijn bij de verbondssluiting tusschen de stukken doorgestaan en zullen daarom evenals die geklede dieren overgegeven worden in de hand hunner vijanden, en gestraft worden”.⁵⁾

Ook ten aanzien van het in-Christus-geheiligd-zijn koerst ds Feenstra in het reformatorische, dus „bezuurde” en daarom „anti-synodale” vaarwater.

Hij verwijst daarover sprekend naar een mooie uitspraak van prof. Greijdanus, opgediept uit diens college-dictaat over den brief aan de Efeziërs en die ik hier om zijn prachtige onderscheidingen, graag doorgeef”.⁶⁾

Zij luidt aldus: „Het woord (hagios, heilig), dat allereerst van God geldt, duidt bij het schepsel in de eerste plaats een relatie of verhouding aan

en wel positief tot God en Zijn dienst, Ef. 2:21; 3:5; Rom. 11:16; 1 Petr. 2:5, (vergelijk ook hagiasen, heiligen, Matth. 23:19; Joh. 10:36; 1 Tim. 4:5) en negatief ten opzichte van wereld en zonde, Ef. 1:4; 5:25 e.a. (vergelijk ook hagiasen, heiligen, Ef. 5:26; Joh. 17:19; Hebr. 2:11, e.a.; vergelijk ook hagiasmos, heiliging, Rom. 16:19, 22 e.a.) Het sluit naar zijn volle doorwerking bij menschen ook hunne persoonlijke reinheid van zonden, of hunne godsvrucht in als consequentie. Doch niet onmiddellijk en vanzelf reeds krachtens zijn stamen grond-beteekenis, vgl. Ef. 5:3; 1 Petr. 1:3; 2 Petr. 3:11 e.a. Het spreekt dus van de heerlijke bevoorrechtiging der geloovigen in hun genadige verbinding met den Heere en aan Zijn dienst en losmaking van de wereld en haar verderf, maar wijst daarmee ook op hunne roeping tot reiniging van alle zonden en algehele toewijding aan den Heere”.⁷⁾

Vervolgens bespreekt ds Feenstra enkele andere opvattingen en komt dan tot deze conclusie: „Wij spreken dan niet meer van een uitwendig of een inwendig heiliging. God zal wel zorgen, dat Zijn praedestinatiewerkelijkheid wordt. De verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God en de geopenbaarde voor ons en voor onze kinderen. Wij hebben zekerheid, dat zij behooren tot het verbond der genade. Daarom zijn zij in Christus geheiligd. Geheiligd in Christus is een verbondsrrelatie, positief tot God en Zijn dienst en negatief tegenover de wereld en de zonde”.⁸⁾

Alzoo sprak ds Feenstra vele jaren geleden.

Over 1905 repte hij toen met geen kik!

Wie deed dat toen wel?

Maar ds Feenstra liet nog meer van zich hooren! Toen het leerbesluit van 1942 de gewetens reeds had gebonden, de Toelichting was verschenen, de bezwaarschriften waren ingediend en het Praedicties in de maak was, schreef de dogmatische redacteur van „De Wachter” een serie artikelen over het genade-verbond, waarin hij scherper en beslister positie koos dan ooit te voren.

Hij riep zijn „Wachter-mannen” toe, dat men verkiezing en verbond nooit moet identificeren. Want „de praedestinatatie, de verkiezing en verwerping, gaan beide dwars door het verbond heen, zoodat wij ook bij het verbond zien de uitwerking van den zegen en den vloek. Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden. Maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Daarom mogen wij ook niet scheiding maken tusschen een uitwendig en een inwendig verbond, om zoo te komen tot een „kerkje in de kerk”.

Men zit met de moeilijkheid, omdat niet alle bondelingen zalig worden. Maar Gods Woord biedt hier geen moeilijkheid. Als wij maar goed vasthouden aan de belofte en de bedreiging, aan zegen en vloek. Dan hebben wij geen nadere onderscheiding noodig van „uitwendig” en „inwendig”, van „verbond” en „bediening”, van „wezen” en „verschijning”, van „absoluut” en „conditioneel”.⁹⁾

„Dit verbond nu heeft God in Christus opgericht met de geloovigen en al hun zaad. Christus is de Middelaar van het verbond der genade. En nu behooren alle kinderen der geloovigen tot het verbond der genade. Zij zijn in Christus geheiligd, krachtens dat verbond. Maar ze worden niet allemaal zalig. Die belofte heeft God niet gegeven, want het verbond is niet maar éénzijdige beschikking, maar is bestemd om,

⁷⁾ a.w., p. 433.

⁸⁾ a.w., p. 434.

⁹⁾ De Wachter, 13 Aug. 1943.

¹⁰⁾ Idem.